

İslam'da Düğün Adabı¹

1. Konunun Planı

- A. İslam Dininde Düğün Merasimi Var Mı?
- B. Peygamberimiz (s.a.s) Şahit Olduğu Dügünlerde Nasıl Davranırdı
- C. Dügün Merasiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

2. Konunun Açılımı ve İşlenişi

Konuya giriş sadedinde İslam dininin düğün merasimine verdiği önem aktarılır. İslami esaslara aykırı olmayan eğlencenin mubah olduğu, aşırıya gidilmediği takdirde düğünlerde eğlenmenin yasaklanmadığı aktarılır.

Girişten sonra en güzel örneğimiz² Peygamberimiz (s.a.s)'nin bizzat kendi düğünlerindeki ve karşılaştığı düğünlerdeki tavrı aktarılır. Günümüz düğünleri ile Peygamberimiz (s.a.s)'in şahit olduğu düğünlerdeki fark anlatılarak, düğün merasimlerinde takınmamız gereken asıl tavra dikkat çekilir.

Vaazımızın son bölümünde İslam dininin genel esaslarını dikkate alarak düğünlerimizde nelere dikkat etmemiz ve hangi yanlışlardan sakınmamız gerektiğine değinilir.

3. Konunun Özet Sunumu

Toplumdan topluma, kültürden kültüre farklılık gösteren birtakım merasimlereler gerçekleştirilse de evlilik, insanların hayatındaki en önemli günlerden ve dönüm noktalarından biridir. Kurulacak aile birliğinin gizlilik içinde değil, açıkça ve meşru biçimde gerçekleştiğini ilân etmek bakımından büyük öneme sahip olan düğün merasimi, tarih boyunca insanlar tarafından önemsenmiş ve en güzel şekilde icra edilmeye çalışılmıştır.

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ الْجُمَحِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): فَضْلُ مَا بَيْنَ الْحَرَامِ وَالْحَلَالِ الدُّفُّ وَالصَّوْتُ.”

Muhammed b. Hâtıb el-Cumahî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav): “**Haram olan (ilişki) ile helâl olan (nikâh) arasındaki ayırıcı özellik, def çalmak ve şarkı söylemek (suretiyle duyurmaktır).**”³ buyurarak, evliliklerin bir şenlik havasında, sevinç içinde yapılmasını istemiş, insanların def çalıp şarkı söylemelerine, ziyafet vermelerine, şeker, hurma ve meyve gibi şeylerin damat ve gelinin üzerine serpilmesi şeklindeki eğlence şekillerine müsamaha göstermiştir. Hatta bu konularda ihmalkâr davrananları uyararak düğünün gereğinin yapılmasını teşvik etmiştir.⁴ Ancak cahiliye kültüründen kaynaklanan yanlış âdetleri kaldırmıştır. Dügünlerde içki içilmesi, eğlencede aşırıya gidilmesi, kadın ve erkeklerin birbirlerine karşı mahremiyet sınırlarını aşan tavır ve davranışlar içinde bulunması Peygamberimiz tarafından yasaklanmıştır.

¹ Bu vaaz projesi, İspir İlçe Vaizi Muhammet Enes Yakar tarafından hazırlanmıştır.

² Ahzâb Suresi – 21

³ Tirmizî, Nikâh, 6

⁴ Heysemî, Mecmau'z-zevâid, IV, 290.

Evlenmek için özellikle tavsiye edilen ya da yasaklanan herhangi bir gün yoktur. Uygun olan herhangi bir zaman dilimi seçilebilir. Hz. Âişe (ra) kendisinin Peygamber Efendimizle Şevval ayında evlendiğini ifade etmiş ve yakını olan kadınlara da Şevval ayında evlenmelerini tavsiye etmiştir.⁵ Ayrıca Allah Resûlü, Ümmü Seleme validemizle de Şevval ayında evlenmiştir.⁶ Bu evliliklerin, bugün olduğu gibi o günün toplumunda da yaygın bir kanaat olan, “İki bayram arasında —yani Şevval ayında— nikâh kıyılmaz.” şeklindeki bâtil anlayışı değiştirmeğe yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

İslâm öncesi Hicaz kültüründe gelini süsleyerek düğüne hazırlayan ve bu konuda mahir olan hanımlar vardı. Aynı zamanda damat ve gelinin zifaf öncesinde evlilik hayatına dair bilgilendirilmesi için danışmanlık görevi üstlenen kimseler de bulunmaktaydı. Kültürümüzde hâlen yaşatılan ve hanım için “gelin yengesi”, erkek için ise “sağdıç” ismi verilen bu gelenek, evli olan yakınlar tarafından sürdürülmektedir. Bütün bunlar, dinin ve ahlâkın öngördüğü bir aile yuvasının kurulması ve bilhassa evlilikle ilgili helâl ve haram gibi hususların öğretilmesi konusunda yol gösterici ve öğretici uygulama biçimleri olarak kabul edilebilir. Nitekim Hz. Ali ile evlendiğinde Hz. Fâtıma’ya da Esmâ bnt. Umeys’in yengelik yaptığı düşünülürse,⁷ bu uygulamayı sünnetin bir yansıması olarak görebiliriz.

Yüce Rabbimiz,

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

“Ey Âdemoğulları! Her namaz kılacağınızda güzelce giyinin, yiyeğin için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez.”⁸ buyurarak, hayatın her alanında gereksiz harcamada bulunmayı yasaklamıştır. Yeni kurulacak aile yuvası için yapılan harcamalarda da israftan kaçınılmalıdır. Ülkemizde düğün hazırlıklarında sıkça görülen çeyiz, takı ve ev eşyaları gibi tedarikler için bazen gereğinden fazla yapılan harcamalar, daha başlangıçta mutluluğu zedelemekte, aileyi maddî açıdan sıkıntıya sokmaktadır. Uzunca bir süre düğün borcu ödeyen yeni evliler, birlikteliklerine minnet altında başlamakta ve maddî kaygılar yüzünden aradıkları huzuru yakalayamamaktadırlar. Bu sebeple Sevgili Peygamberimiz,

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَعْظَمَ النِّكَاحِ بَرَكَهً أَيْسَرُهُ مُؤْنَةً

“En bereketli nikâh, külfeti en az olanıdır.”⁹ ve

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «خَيْرُ النِّكَاحِ أَيْسَرُهُ»

“Nikâhın en hayırlısı, en kolay olanıdır.”¹⁰ buyurmuşlardır.

Düğün masraflarında kolaylık göstermek ve şartları zorlamamak, evlenmek isteyen gençlerin önünü açacak ve imkânı kısıtlı olanların evlenmeye yönelik gayretlerini artıracaktır. Unutulmamalıdır ki Rabbimiz,

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾

⁵ Müslim, Nikâh, 73

⁶ İbn Mâce, Nikâh, 53.

⁷ Abdürrezzâk, Musannef, V, 486

⁸ A'râf Suresi – 31

⁹ İbn Hanbel, VI, 83.

¹⁰ Ebû Dâvûd, Nikâh, 30-31.

“İçinizden evli olmayanları, köle ve câriyeleriniz arasından da elverişli olanları evlendirin. Yoksulluk içinde iseler Allah lütfu ile onları ihtiyaçtan kurtarır. Allah’ın hazinesi geniştir, her şeyi bilmektedir.”¹¹ buyurmaktadır.

Yardımlaşmayı ve insanların ihtiyacını gidermeyi tavsiye eden Peygamber Efendimiz (sav) maddî imkânsızlıktan dolayı evlenemediğini söyleyenlere yardımcı olup evlenmelerini sağlamıştır. Bir gün yeğenlerinden Abdülmuttalib b. Rebîa ile Fadl b. Abbâs Resûlullah’a evlenmek istediklerini fakat mehir verebilecek bir şeyleri olmadığını söylerler. Zekât memuru olarak görevlendirilmelerini ve buradan elde ettikleri gelir ile evlenmek istediklerini belirtirler. Ancak Hz. Peygamber bu isteklerini kabul etmez, kendi özel gelirinden mehir masrafı vererek yeğenlerine yardımcı olur.¹²

Düğün denilince oyun ve eğlence akla gelmektedir. Bu eğlence vasıtasıyla, hem evliliğin neşe ve mutluluk içinde karşılanması hem de kısıtlanan nikâhı herkesin duyması sağlanır, yani evlilik alenîleşir. Resûlullah Efendimiz, **“Haram olan (ilişki) ile helâl olan (nikâh) arasındaki ayırıcı özellik, def çalmak ve şarkı söylemek (suretiyle duyurmaktır).”¹³** ve **“Bu nikâhı ilân edin, onu (topluma açık olan) mescitlerde yapın ve onda def çalın.”¹⁴** ifadeleriyle düğünde helâl daireyi aşmayacak şekilde eğlenmeye teşvik etmişlerdir.

Düğün şenliğinin vazgeçilmez bir parçası da velîme, yani düğün yemeğidir. Peygamber Efendimiz evliliklerinde davetlilere yemek ikramında bulunmuş,¹⁵ ashâbına da **“İlk gün velîme (düğün yemeği) vermek yerinde ve olması gereken bir iştir. İkinci gün (vermek) âdettendir. Üçüncü gün (vermek ise) riya ve gösteriştir.”¹⁶** buyurarak düğün yemeği vermelerini tavsiye etmiştir. Henüz yeni evlenmiş olan Abdurrahman b. Avf’a, **“Bir koyun keserek de olsa düğün yemeği ver!”¹⁷** buyurarak mütevazı bir daveti ihmal etmemek gerektiğine işaret etmiştir.

Bir yönüyle ibadet, bir yönüyle de eğlence olan nikâh merasimlerinin uygulama şekilleri toplumlara göre değişiklik gösterebilmektedir. Her toplum bu merasimleri kendi geleneksel yapısına uygun bir şekilde yapar. Ancak evlilik merasimlerinde, dinin uygun görmediği aşırı davranışlardan ve mahremiyet sınırlarının bulunmadığı ölçsüz eğlencelerden uzak durulması gerektiği gibi bu merasimlerin, düğün havasının olmadığı bir matem törenine dönüşmemesine de dikkat edilmelidir. Unutmamak gerekir ki düğün, evlilik gibi mukaddes bir birlikteliğin ilânıdır ve buna yakışır bir şekilde icra edilmesi gerekir.

4. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

• وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾

(Oysa onların tek gerçek kabul ettikleri) bu dünya hayatı hakikatte sadece bir oyun ve eğlenceden ibarettir; âhîret yurduna gelince işte asıl hayat odur; keşke bunu bilselerdi! (64)¹⁸

¹¹ Nûr Suresi – 32

¹² Ebû Dâvûd, İmâre, 19-20.

¹³ Tirmizî, Nikâh, 6.

¹⁴ Tirmizî, Nikâh, 6

¹⁵ Müslim, Nikâh, 94

¹⁶ İbn Mâce, Nikâh, 25.

¹⁷ Buhârî, Büyû’, 1.

¹⁸ Ankebût Suresi – 64

- قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

De ki: “Allah’ın kulları için yarattığı süsü, temiz ve iyi rızıkları kim haram kıldı?” De ki: “Onlar dünya hayatında müminlere yaraşır; kıyamet gününde ise yalnız onlara mahsus olacaktır.” İşte anlayan bir topluluk için âyetleri böyle açıklıyoruz. (32)¹⁹

- وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٥﴾

Allah esenlik yurduna çağırıyor ve dilediğini doğru yola iletiyor. (25)²⁰

- وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾

Yine o iyi kullar, harcama yaptıkları zaman ne saçıp savururlar ne de cimrilik ederler; harcamaları bu ikisi arasında mâkul bir dengeye göre olur. (67)²¹

5. Konu İşlenirken Başyurulabilecek Bazı Hadisler

- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبِ الْجُمَحِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): “فَضْلُ مَا بَيْنَ الْحَرَامِ وَالْحَلَالِ الدُّفُّ وَالصَّوْتُ.”

Muhammed b. Hâtıb el-Cumahî’nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Haram olan (ilişki) ile helâl olan (nikâh) arasındaki ayırıcı özellik, def çalmak ve şarkı söylemek (suretiyle duyurmaktır).”²²

- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): “أَعْلِنُوا هَذَا النِّكَاحَ وَاجْعَلُوهُ فِي الْمَسَاجِدِ، وَاضْرِبُوا عَلَيْهِ بِالْدُّفِّوفِ.”

Hiz. Âişe’nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Bu nikâhı ilân edin, onu (topluma açık olan) mescitlerde yapın ve onda def çalın”²³.

- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): “الْوَلِيمَةُ أَوَّلَ يَوْمٍ حَقٌّ. وَالثَّانِي مَعْرُوفٌ. وَالثَّلَاثُ رِيَاءٌ وَسُمْعَةٌ.”

Ebû Hüreyre’nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “İlk gün velîme (düğün yemeği) vermek yerinde ve olması gereken bir iştir. İkinci gün (vermek) âdettendir. Üçüncü gün (vermek ise) riya ve gösteriştir.”²⁴

¹⁹ A'râf Suresi – 32

²⁰ Yûnus Suresi – 25

²¹ Furkân Suresi – 67

²² Tirmizî, Nikâh, 6

²³ Tirmizî, Nikâh, 6

²⁴ İbn Mâce, Nikâh, 25

- قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ): فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاةٍ”.

Abdurrahman b. Avf'tan (ra) nakledildiğine göre, (evlendiğini öğrendiği zaman) Hz. Peygamber (sav) kendisine şöyle buyurmuştur: “**Bir koyun keserek de olsa düğün yemeği ver²⁵!**”!

- عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: “فُكُّوا الْعَانِي، وَأَجِيبُوا الدَّاعِيَ، وَعُودُوا الْمَرِيضَ”.

Ebû Musa'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: “**Esiri özgürlüğüne kavuşturun, davet edene icabet edin, hastayı ziyaret edin²⁶!**”.

6. Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

- DİA, “Düğün”, “Ziyafet”, “Eğlence” Maddeleri
- Hadislerle İslam, “Düğün: Evlilik Merasimi” – Cilt 4 Sayfa 71
- Komisyon, **Hadislerle Evlilik**, Ankara: DİB Yayınları.

E-Kitap: <https://yayin.diyaret.gov.tr/Product/Detail?productId=2284>

²⁵ Buhârî, Büyû", 1

²⁶ Buhârî, Nikâh, 72

